

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 10. hod. Expedicí se nachází v obchodnictví musikalí k „Beethovenu“ u Roberta Veita v Nových alejích č. 116. Kdo všechna čtyři čtvrtletí odebere, obdrží praemii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl. půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 kr., půll. 2 zl. 30 kr., celor. 4 zl. 60 kr. rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol. 10 nov. gr., celoročně 2 tol. 20 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

1. května.

Nakladatel:
Robert Veit.

N a j a ř e.

Rci nemocné ty blede dítě,
Ký tvůj je žal — co tě bolí?
Vždyť vzešel máj, jež každé kvítko
S úsměvem vítá v okolí.

Jak možná hlavinku ti klonit
A smutně klopit víčka svá?
Neslyšíš jarní zvonky zvonit?
Nezříš, jak luh se zaskvívá?

Poranil mráz tě, růže drahá?
Spěj slunko — spěj s políbením!
Však ne — dovol ty duše blahá,
Bych já se stát směl sluncem tvým!

Ed. Rüffer*).

Josef Mysliveček.

Životopisný nástin, sepsal Dr. Frant. Lad. Rieger.

Ne snadno nalezne se země, kteráž by při stejném prostranství takové množství slavných mužů byla zrodila, a však také málo která na slávě své tolik i ztráty i krivdy utrpěla, jako milá naše vlast Česká. Mnohé z nejslavnějších synů jejich, mezi nimiž i takové, kteří celý život věrně vlasti své věnovali, přivlastnila si bezprávně cizina, ale mnohem větší ještě je počet těch, kteříž nepříznivými okolnostmi a všelikými nehodami z vlasti své vypuzeni byvše, v cizině teprva světlo slávy své rozžali, tak že někdy záře jmena jejich sotva do otčiny došla, ano že nám Čechům z některých těchto hvězd, ačkoli původně *na našem obzoru* vynikly, předce tak málo světla popráno bylo, jako ze hvězd,

kteréž na protější straně naší země protinožcům našim svítí, ješto se zatím cizinci září jejich i potěšili i zvelebili. K takovýmto oslavencům náleží také Mysliveček, řečený „il Boemo“ nebo „Venatorini“, kterýž se náhle jakoby záře od severu na obzoru italské hudby zjevil, ovšem pak i v krátkce zase zmizel. Náš Mysliveček Josef narodil se zároveň s bratrem svým bližencem Františkem dne 9. března 1737. Pocházel z vážené rodiny měšťanské v Praze.

Jeho otec Matiš Mysliveček byl starším počestného pořádku mlynářského v Praze a spolu přísežním mlynářem království Českého, neboť byl ještě toho času od pradávna zavedený a z několika nejzkušenějších mlynářů Pražských sestavený úřad, jemuž všecka správa plavby po Vltavě a Labi, všechny vodní stavby na náklad zemský vyváděné, jakož i rozsouzení ve všech půtkách mezi mlynáři a vrchnostmi o prahy vodní, o splavy a těm podobné věci svěřeny byly.

Otec, co muž rozšafný, staral se velmi pečlivě o dokonalé vychování a vzdělání obou těchto synů svých. Museliť bliženci pilně do školy choditi a potom i filosofii u Jesuitů slyšeti. Oba byli stejného vzrostu, stejných vlasů a rovných rysů v tváři, a že byl u nich obyčej se také vždycky stejně nositi, bylo je těžko rozeznati, ano podobnost ta byla tak veliká, že se jí přecasto sám otec mýlil, a někdy Josefa pro Josefa posílal, domnívaje se, že má před sebou Františka.

Tak pokračovali bratři ve svých studiích, učice se při tom také hudbě, načež otec jejich pilně hleděl. Po skončené filosofii dal otec oba syny na řemeslo mlynářské. Musili tu choditi do mlejnice, ale zároveň také slyšeti učení Ferdinanda Schorra, toho času stavovského profesora matematiky; neboť hleděl moudrý otec vezdy k tomu, aby se všemu, čeho by někdy při řemesle svém užiti mohli, zvláště matematice a hydraulice naučili. Oba synové studovali s výborným prospěchem, a Josef, o němž tu zvláště řeč bude, zhotovil brzo na to za mistrovský kus vzorek (model) tokoměřský čili hydraulický, načež za mistra počestného

*) Pan Ed. Rüffer, původem Němec, narodil se v zámku Libenwerda blíž Torgau v Prusku a přišed před 2 lety do Prahy naučil se české řeči tak, že nejen lyrické básně, alebrž i jednoaktovou tragedii „Jednodenní kvítko“ v češtině složil.

pořádku mlynářů Pražských přijat a řádně do knihy mistrů zapsán jest.

Mohou sobě zajisté mlynáři Pražští nemálo na tom zakládati, že mezi svými takového mistra mají, kterýž byl netoliko mistrem mlynářským, ale což ovšem ještě více platí, jeden z nejslavnějších mistrů hudebních, jež vlast naše, jižto sám král všech hudebníků, veliký Mozart, zemí hudby nazval, do světa vyslala.

Mladý Mysliveček neopominul vedle mlynářství vždy hudbu s velikou láskou pěstovati, a dospěl zvláště na houslích k veliké umělosti. Náklonnost k hudbě rostla v něm neustále, a když konečně otec jeho v krátkém čase zemřel, nepřekáželo mu nic více, tak že touhu svou po umění hudebním do syta ukojiti mohl. Duše jeho vzplanula krásnými nadějemi a neodolatelnou žádostí vznešených idealů v říši hudby; i neváhaje dlouho uzavřel mlýn docela opustiti a jen pro hudbu živ býti. Smlouvou postoupil mlýn Františkovi, bratru jen o hodinu mladšímu, a sám si hledal mistra, jenž by ho do tajemství hudebních uvedl.

(Pokračování.)

Návod ku zpěvu, ohledem na národní školy.

Podává J. L. Zvonář.

(Pokračování.)

O výslovnosti.

Jelikož se pronášejí hlásky *a* a *o* způsobem sobě podobným, jest třeba na to dbáti, aby, jak se často stává, jedna do druhé nepřecházela. Mladí zpěváci jsou náchylni k této vadě, zvláště připadají hlásky *ty* na dlouhé notě.

Pronášení zvuček nemá v češtině tolik těžkostí jako ku př. v němčině, kde rozeznávání *b* od *p*, *d* od *t* a těm podobné mnoho těžkostí má. Jediné *v* se vyslovuje často v slabikách zvučkou tou končících skoro jako *f*; pročež bude musit učitel na to dbát, aby se zvučce pravý její zvuk ponechal; nemálo k tomu přispěje, když bude hned při čtení navykat dívky, aby vyslovovaly *v* měkce a nikoli ostře. Zde bych skoro doporučil způsob, jakým se vyslovuje tato zvučka ve vůkolí Královéhradeckém a Jičínském. Tam se totiž vyslovuje *ov* skoro jako *ouv* tím způsobem, by se docílilo pravé vyslovení na př. slova *ovce*, jež skoro vždy jako *ofce* slyšet jest.

To samé, co jsme pravili o pronášení dvojhlásek *ou* a *ej*, platí také o hlásce, již následují dvě neb tři zvučky, z nichž jedna k první a druhá k následující slabice sluší. V té případnosti jest třeba, aby se pro-

dlelo na hlásce, a aby se přivtělily zvučky následující slabice; dle toho by se zpívala na př. slova: *rozkoš*: *ro-zkoš* a nikoli: *roz-koš*; *slunce*: *slu-nce* a nikoli *slun-ce*. Předčasným uchopením první zvučky pozbyl by tón svůj zvuk, ano přestal by býti tónem, jakýmž má býti ve zpěvu. Okolnosti této se musí tím více šetřit, čím v zdouhavějších notách nápěv jde.

Zvučky *r* a *ř* se musejí docela lehce pronášet. Nezřídka bývají slyšet dvoj- až trojduše, což povstává za tou příčinou, že se špička jazyku příliš o svrček úst opřela a dech se jaksi násilně z prsou vyrazil. Jak nepříjemně to působí, když jest slyšet na př. slovo *ráno* asi jako *rrráno*, *řasa* asi jako *řřřasa*, není třeba dlouho dokazovat. Dobré pronešení těchto zvuček se docílí jen tak, když špička jazyku jen nepatrně svrčku úst se dotkne. Správná výslovnost požaduje také, aby se neozývala před hláskou, již slovo neb sylaba začíná, která zvučka, na př. *n* nebo *h*. I k tomu jsou začátečníci ve zpěvu velmi náchylni. Často dost jest slyšet místo *anděl*, *nnanděl*; místo *agnus*, *nnagnus*; aneb když přijde k zpívání jakés melisma na jedné slabice, jako ku př. místa *glo - - - ria*, *glo-ho-ho-ria*. Příčina první případnosti leží nejvíce v tom, že zpěvák udal dříve tón, než se na něj dostatečně připravil, t. j. než ústa patričně otevřel, aneb že před udáním tón jaksi zkoušel, čili abych se hodně srozumitelně vyjádřil — „*pruboval*.“

Rozvláčností se nesmí trpět při vyslovování. Jak jednotlivé sylaby tak celá slova musí se pronést stručně, bez všeho protahování a prodlévání na hláskách. Do té chyby upadají dívky, jež trochu lenivě vyslovují. Častější cvičení a zpívání v trochu živějším pohybu a vzbuzením ohnivosti odpomůže této vadě.

(Pokračování.)

Slovo o eklogách pro piano Václ. Tomáška *).

Podává redaktor.

Mezi všemi lidskými city jsou city bezstrastného a veselého živobytí venkovského nejpríjemnější a sotva bude stávat hudbomila, jenž by se skladateli s celou duší neoddal, kterýž takové city ve svých skladbách líčí.

Slavnosti a písně pastýřské jsou tak staré, jako život pastýřů sám; avšak teprv, když lidé protivu od vyzývání do bitvy až do venkovského poklidu, od umělých požitků až do přirozených radostí znáti se naučili, ujalo se umění prostých nápěvů, polních to květin a

*) Eklogy Václ. Tomáška lze dostati u Rob. Veita v Praze.

umělci samému musilo na tom záležeti, by ušlechtiv je o vrozenou jim svěžest a přirozenou vůni je nepřipravil.

Když se hudba poznenáhlu se slovem rozloučila a samostatně účinkovati se snažila, byla pastoralní hudba větším dílem obmezena na nápodobňování a varirování pastýřských zpěvů, ježto se buď tradicí rozšiřovaly neb v odlehlých údolích ještě čistě udržovaly, v nichžto se však zřídka kdys více než mírná radost neb rozpustilá dovádivost nacházela.

Jakkoliv se také mnoho skladatelův v hudební idyllické poesii se štěstím pokoušelo a pastoralní hudby u větších skladbách s obezřelostí a s úspěchem užívalo, nedá se přec upříti, že se náš výtečný Václ. *Tomášek* svými eklogami o idyllu s takou láskou a s takým úspěchem ujal, že v literatuře hudební málo takových příkladů nalezáme. V. *Tomášek* dovedl jí nejen samostatnou významnost propůjčiti; nýbrž on přijal do oboru idylly všechny pocity, ježto se shodují s onou dobrosrdečnou prostotou a dobromyslností, jimiž lepší a bezstrastná část venkovského lidu se vyznačuje. I zdá se, jakoby skladatel všechny slasti a strasti venkovského života ve všech stupních a směrech byl procítil. Aniž by se od charakteru idylly odchýlil, zná se stejným štěstím mírnou radost, rozpustilý jásot, tesklivou stísněnost, žalost až k nejhlubšímu pohnutí, dobromyslný žert a směšnou omrzelost vyjádřiti a našlali by se tu a tam nějaká městská idylla, jeví se v ní vroucnost, zkroucenost citu, která pravým opakem vyumělkované sentimentalnosti mnohých měšťáků jest.

Že *Tomášek* zevnější formu chodů a kadencí pastýřským tancům se podobajících obejíti nemohl, jest přirozená věc; neboť když i skladatel jen temné představy vzbuditi umí, musí každého dovoleného prostředku užiti, aby je zbudil a jak dalece možná objasnil. V dotčeném případě nemůže se to s větším úspěchem státi, než když skladatel brzy nás na zvyklé chody šalmaje, brzy na lesnici upomíná. Jak výtečně ale V. *Tomášek* základní rozpoložení myslí, která se vždy vyjádřiti má, oběma prostředky příbuznosti a kontrastu srovnatelných citů charakterisovati dovedl, o tom se každý přesvědčí.

František M. Hilmar a jeho poměr k polce.

Sepsal Václav A. Crha.

(Pokračování.)

Škoda jen, že národní tyto, vůbec Čecha charakterisující obyčeje zanikají, že i na venkově různé zábavné „muziky“ ustupovat musí modernímu vkusu a že i na vesnicích nyní „muzika“ mnohdy ustupuje „bálům“, uzavřeným společenským plesům a jiného druhu novo-

tám. Druhdy hostem byl při muzice každý, kdo zdravé nohy, veselou mysl a několik velkých dvougrošáků měl, a nad jiné vynikal, ano i jakési vážnosti u všech požíval ten, kdo nejlépe tančit, nejlépe zpívat a se veselit uměl, byť i za něho hospodář jeho platil, neb ostatní druhové jeho se o něho postarali. On byl duší všeho; se sklenkou v ruce přistoupil před „šumaře“, zazpíval si písničku a když mu ji hudebníci pak zahráli, zakývnul na nejlepší svou tanečnici a počal po taktu předešlé své písně — tanec. Proto mají národní naše tance skoro vesměs své nápěvy a vlastní písně, proto může se u mnohých z písní těch dokázati, že staršího jsou původu než příslušný k nim tanec národní.

Tak a ne jinak povstala naše polka; důkazem pro to jest analogie, že totiž skoro všecky tance národní tak povstaly a proto i polka — má-li být národní — tímž způsobem počala; důkazem toho jest i původní jméno polky, která se s počátku „Nimra“ nazývala; důkazem toho jest konečně i způsob, jak se k Himarovi dostala a jinak dosti hledané vypravování s první tanečnicí její.

Abychom s posledním tímto důkazem začali, připomeňme si, jak se posud vypravovalo, ba i psalo o původu polky; tančila si ji prý v Labském Kostelci jakás dívčina ze zvláštní zábavy a pro ukrácení chvíle času nedělního, zpívajíc k tomu přiměřený nápěv; o slovech nápěvu toho nestává se nikde zmínky. Jak nepřirozené, pravdě nepodobné bylo by nyní požadovati od nás, abychom si představili a za pravé měli, že dívka, z dlouhé chvíle, tedy samotna jsoucí, pozorována byla od hochů, kteří pak po její kroku by se točit počali, aneb že by dívka schválně mezi hochy svůj tanec někde prováděla, návod k němu hochům dávala a tím polku z tiché domácnosti teprv do hospody k muzice přiváděla; toť by byla polka jedinátko mezi nesčíslnými tanci národními, která by povstala jinačím způsobem než tyto, která by ne písni nějakou a ne v hospodě začala, nýbrž opačným směrem z domácnosti do hospody se dostala.

Oč přirozenější a pravdě podobnější jest domysl, že při muzice samé tanečník některý, jakž vždy se dělo, hudebníkům píseň zazpíval a když mu ji již hráli, s tanečnicí svou dle nápěvu toho pohybovati, otáčeti a i tančiti počal, dávaje tím všem ostatním návod ku tanci tak, jak se druhdy u všech skoro tanců dával a jak posud v starobylém „polonaisu“ od předního tanečníka se dává! Že se najednou při novém tanci tom do kola netočili, nýbrž jakž zvyk Čechů jest, „po notě“, „po taktu“ s tanečnicí několik kroků vpřed hupkovali (i nyní to vídat na vesnicích, že tanečník s tanečnicí než do kola tančí, se poznenáhla rozkývává, takřka sluch a nohy pro takt připravuje), dosvědčuje již i jméno „polka“

totiž tanec, na polou do kola, poloviční tanec, poloviční postupování v před. Píseň, která původní polce za základ sloužila, jest posud známa všem, kdo zpívají:

Strejček Nimra

Koupil šimla

Za půl páta tolaru atd.

Kdo nápěv ten zná a drobet čerstvěji si jej zazpívá, shledá v něm úplně rytmus naší polky, celou polku vytknutou.

Starší lidé jsou pamětníci časů těch, kde se „máďera“ čili „nimra“ ještě tančivala; sahá tanec ten skoro až do roku 1830, a v Jičínsku, Kopidlensku, Dymokursku a Křinecku posud jmenují starší lidé mezi bývalými svými tanci nimru. Nápadno jest, že jméno „nimra“ tak náhle zaniklo, když jméno polky povstalo; nebude se ale nikdo tomu diviti, pomní-li, že tanec, původně „nimra“ zvaný překřtěn byl na „polku“ a žeby polka zajisté nikdy tak rychle se byla všude nerozšířila, neb vlastně tak všeobecnou se nestala, kdyby v ní ti, kdož ji přijali, neshledali svou známou „nimru.“

Hilmar sám i jiní starší lidé, jichž jsme se za příčinou toho ptali, tvrdí, že do Jičínska přišla původně „nimra“ a že to jest skutečně původní jméno polky. Též praví se, že přišla tato nimra od Labského Kostelce, kdež předce původ polky se hledává.

Hilmar byl právě filialním učitelem ve Střevaci u Jičína, když poprvé Kostelecká „nimra“ v krajině Jičínské se objevila, přinešena byvši mladíky, kteří známé své a přátele u Labského Kostelce měli. Teprv až po *šesti letech*, tedy okolo r. 1836 překřtěno bylo jméno tance toho z „nimry“ na „polku.“ Hilmar sám praví, že mladíci ti původně přinesli v řečenou krajinu Jičínskou jen nápěv, dle něhož se i tančit byli naučili. Nápěv ten si zpívali neb pískali, a poněvadž Hilmar u „muzík“ v okolí tom býval a vůbec vsazováním nápěvů tradičních do not znám byl, vsadil i přinešený ten nápěv do not, že pak všickni hudebníci z not hráli při tanci novém. Když pak tuze všední byl, hleděl Hilmar dle téhož rytmu a taktu jiný nápěv složití, tedy jinou „nimru“ čili „polku“ napsati, která vždy vděčně přijata a dobře tančena byla. Zatím zanikalo poznenáhla jméno „nimra“ a do všeobecnosti přicházel název „polka“ a Hilmar pilně co rok skládal nové a opět nové polky, které arci nedostávaly vlastních svých jmen, ale podle toho se rozeznávaly při hovoru, za jakou příležitost neb ku které slavnosti která složena byla.

Když se r. 1836 vážený učitel z krajiny Střevacké, pan František Drapák, bývalý žák Pražského konservatoria, z rodiště svého do Prahy ubíral, vzal s sebou jednu z nejoblíbenějších polek Hilmarových, a přišed do Prahy, ukázal je mimo jiné též příteli svému a kollegovi z konservatoria panu Václ. Frimlovi, chvalně

známému nyní skladateli hudebnímu v Praze; tímtež způsobem dostala se táž polka do rukou pana Liehmana, kapelníka u bývalého pluku Palombiniho v Praze, a byvši hned potom na Žofinském ostrově hrána, veliké obliby nalezla u obecnstva i znalců hudebních. Přirozený toho následek byl, že řečený kapelník oblíbenou tu polku donesl k obchodníku v hudebninách, panu Hoffmannovi a ji tisknouti dal. Poněvadž tenkrát roznášela se Evropou sláva ruské umělkyně Esmeraldy, která jako Pepita na čas obdivení všech vzbuzovala, nazval p. Liehman oblíbenou polku Hilmarovu též „polkou Esmeraldinou.“

Hilmar o všem tom, co se s jeho polkou dalo, ani nevěděl a nedověrně pozastavoval se nad tím, když mu odběratelé novin pravili, že jeho polka tiskem vyšla a v Praze velmi se líbí. Řekl s počátku: „To musí být omyl; já žádných polek do Prahy nezaslal, aniž bych se vůbec osmělil, své práce do Prahy posýlati.“ Konečně přece uvěřil, ale nevěděl ještě, která to z polek jeho jest novokřtěňátkem „Esmeraldou,“ až si ji z Prahy sám objednal a vlastní práci v ní shledal.

Když se pak později sám do Prahy odebral a řečeného kapelníka p. Liehmana poznav, s ním k panu Hoffmannovi šel, tážán byl opět od p. Hoffmanna, zdaž sám „Esmeraldu“ skládal a předloženy mu byly noty s otázkou, zdaž i této polky původcem jest. Na první pohled přisvědčil Hilmar a p. Hoffmann mu ukázal, že předložené tyto noty jsou tištěny ve Vídni na jméno jakéhos Perglera, který těžiti chtěje z cizí, oblíbené práce Hilmarovu polku na své jméno ve Vídni tisknouti dal a tak podvodu proti Hilmarovi i p. Hoffmannovi se dopustil.

(Dokončení.)

Beethoven v Bonnu.

Novelletka.

(Dokončení.)

„Slyš!“ pravil, „jaký tón?“ I naslouchal ostrým zvukům věkem sešlého klavíru z nepatrného domku zaznívajícím, a na vzdor nevděčnému nástroji hrál hudec žalostivý nápěv v tříčtvrtním taktu bolným výrazem. Beethovnovo oko se zajiskřilo.

„To je kus z mé synfonie F-dur,“ zvolal Beethoven, „a velmi dobře je přednášen!“ Náhle umlklo hraní a docela bylo ticho; potom slyšeti bylo udušené štkání.

„Nemohu pokračovati,“ pravil dívčí hlas, „Františku, nemohu tohoto večera dále hráti!“

„A proč ne, sestřičko?“

„Nevím proč; ale je to tak krásné, že se to hrát za nehodnu cítím. Ach, celý svět bych za to dala, kdybych mohla jen jedenkrát slyšeti hezký koncert!“

To jest velmi drahé, rozmilá sestro, a my jsme jen chudí; nemysleme proto na věci, které nejsou v naší moci.“

„Máš pravdu, Františku, a přece bych ráda jen jednou v svém životě krásnou hudbu slyšela; — ale to je příliš mnoho pro nás!“

V těchto slovech spočívalo něco obyčejně pohnutlivého, tak že Beethoven na svého průvodčího se podíval.

„Vstupme tam,“ prohodil na to spěšně, „něco jí zahraju, je cituplná.“

S pohnutím otevřel jen klikou zavřené dvěře a vstoupil do tmavého bídného pokoje. U stolu seděl mladý muž a spravoval botu; byl ševcem; vedle něho smutně o klavír podepřena seděla mladá dívka, na jejíž šiji svlývalo veliké množství překrásných rusých kadeří. Uleknutí povstali oba, když Beethoven vstoupil.

„Odpusťte,“ pravil tento poněkud rozpačitě, „slyšel jsem hudbu zde, a anto sám hudebníkem jsem —“

Mladá dívka se zardila. „Zaslechl jsem jednotlivá Vaše slova,“ pokračoval Beethoven; „přejete si jednou hudbu slyšeti; zkrátka, chcete bych Vám něco zahrál?“ V tomto nabídnutí bylo něco tak zvláštního, tak přepjatého ano i směšného, že oba obyvatelé této jízby chtíc neb nechtíc tomuto dojmu podlehli.

„Díky Vám,“ odvětil obuvník, „ale náš klavír jest velmi špatný a potom také nemáme žádných not.“

„Jak? žádných not?“ zvolal Beethoven, „a vy slečno?“

Náhle zaraziv se, zarděl se, neboť dívka se obrátila a z jejích smutných potažených očí seznal, že byla slepá.

„Prosím Vás za odpuštění,“ pravil zajíkávě, „ale já nevěděl, že hraje z paměti.“

„Slyšela jsem jistou dámu vícekrát hrát tuto skladbu, když jsme ještě v *Bingách* bydleli,“ odpověděla dívka.

„A neslyšela jste nikdy jinou hudbu?“

„Nikdy, krom onu na silnicích.“

Dívka se zdála zaražena a i Beethoven slova nepromluvil. Zasednuv tiše ku klavíru, hrál tohoto večera, jak se starý hudec vyjádřil „sublim“ (vznešeně), jak ho po celý čas dlouholetého přátelství nikdy neslyšel, byl nadšen a od té chvíle, co jeho prsty klavíru se dotkly, zdály klavesy chatrného nástroje se ukonejšovati a v harmoui přecházeti. Všichni poslouchali; švec byl podivením skoro bez sebe; jeho sestra přiblížila se ku klavíru s rukama na prsou složenými, jakoby srdce sevřítí chtěla, by tlukotem svým posvátné nerušilo ticho.

Každý se strachoval dosti časně procitnouti z neobyčejného snu, kterému podlehati se zdál.

Pojednou světélko v pokoji se zachvělo, zakmítalo a dohoříc konečně zhaslo. Beethoven se zarazil. Obuvník otevřel dřevěné okenice a světlo bělavé luny ozařovalo jízbu více než před tím. Tato nahodilá událost zdála se pak rušiti poněkud myšlénky Beethovenovy; hlava jeho se sklonila, ruce klesly na kolena a on sám zdál se býti pohroužen v hluboké rozjímání. Mladý obuvník k němu se přiblíživ, uctivým hlasem konečně se tázal:

„Kdo pak račte býti?“ Beethoven pozvednuv hlavu, měřil jej roztržitým vzhledem; potom se usmál a jeho úsměch byl pln laskavosti a královské lahodnosti.

„Slyšte,“ odpověděl Beethoven a hrál první passáže synfonie F-dur. Radostný výkřik zazněl z úst sourozenců; znajíce tyto tóny volali:

„Vy račte být Beethoven!“ a ruce jeho slzami smáčejíce, prosili snažně skladatele, by jim ještě jednou zahrál. Lunou ozářen seděl Beethoven u klavíru a vysoké jeho vážné čelo se zachmuřilo.

„Budu improvisovat sonatu při měsíčku,“ pravil po chvíli, pozorujíc několik okamžiků modrojasné hvězdami poseté nebe; pak prsty na klavesy polože, hrál hlubokým, smutným, ale nad míru milostným výrazem. Harmonie vycházela ze stroje tak líbezně, jako když luna tichou září na duchy pozemské vysílá; potom následovala passáže lehké, rozmarné barvitosti, podobajíc se tanci ztřeštěnců o půlnoční době, pak se zachvěl tón; spočívala v něm ouzkost a bázeň a posluchači trásli se při těchto záchvěvách.

„S Bohem,“ pravil Beethoven, náhle se pozvedna; „s Bohem!“

„Budem opět poctěni Vaší návštěvou?“ ptali se hbitě rodné děti. S něžným soucitem na slepou dívku pohledna; „ano, ano,“ odpověděl, „přijdu zase, přijdu brzo zas.“ I doprovodivše velikého mistra až ku dvéřím, více ani slova nepromluví; však výmluvnější slov bylo toto mlčení.

„Teď honem domů,“ pravil Beethoven na ulici k svému průvodčímu, „jen honem, bych mohl tuto sonatu napsati, než mi z mysle sejde.“

Na to psal Beethoven až do jitřní. To jest historie „sonaty při měsíčku“ tohoto genialního mistra; ševce však a jeho slepou sestru víc nenavštívil.

Přel. Fr. Pulpit.

FEUILLETON.

Z Prahy.

Starovské divadlo. V těchto dnech slyšeli jsme čtyry opery, totiž dne 21. dubna Pouť do Ploermelu, dne 25. dubna Rigoletto od Verdiho, dne 27. dubna Kouzelnou flétnu, v nížto slečna Luccova Paminu s velkou obezřelostí provedla, a dne 20. dubna Čarostřelce, v nížto naše krajanka slečna Marie Soukupova, druhdy člen Lvovského divadla, co host s pochvalou vystoupila. Z operetek dostaly se nám dne 23. dubna Martin houslista od Offenbacha a Růbezahel od Conradiho a konečně dne 28. dubna Orfeus, pikantní to travestie na bájesloví řecké, kteráž od své přitažlivosti ničehož neztrácí. Dle vytknutého repertoiru bude dávana ve středu dne 2. t. m. Norma, v pátek dne 4. Mušketýři králové a v neděli operetka „Manžel přede dveřmi.“

— Pan prof. Jul. Goltermann dostane se, jak doslycháme, za člena k. saského dvorního orchestru v Drážďanech. Přejeme mu toto místo tím vřeleji, an se pak konservatoriu dostane zajisté horlivější tuzemský učitel pro cello.

— Virtuosa naše sl. Alb. Zadrožilková přijela ze své umělecké cesty z Paříže do svého rodiště Prahy a obdržela od Rich. Wagnera památní listek, na němž vlastnoručně slavný skladatel úryvek ze své opery „Tristan“ napsal.

— První dva sešity praktické varhanní školy od Jos. Förstera vyjdou as v 14 dnech a budou p. odběratelům hned zaslány.

— Zdatný skladatel, pan Bedř. Šimák transkribuje nyní pro piano nejprvnější polku, která před lety v Praze u Hoffmanna vyšla. Je to Esmeralda, Polka od Fr. Hilmarra, učitele v Kopidlně, kteráž ruské tanečnici za své jméno děkuje. Pan Bedř. Šimák ponechal úplně původní melodii polky; toliko harmonie bude doplněna a celá polka v koncertní polku zpracována.

— Obrovský flašinet, pravý to Goliáš, jenž před nedávnem Pražským flašinetům velkou a nebezpečnou konkurenci dělal, našel zde v malém flašinetu, neústupném to Davidu, velkéko soupeře. Týž nástroj je kočující flašinet, jež na malém vozečku pes táhne a majitele této tíže sprostuje.

— Naše výtečná virtuosa na housle, slečna Rosa d'Or vrátila se tyto dni ze své umělecké cesty v Sasku do svého rodiště, Prahy. Táž umělkyně koncertovala mimo v Šemnici a Freybergu též v menších městech a zbudila svou citu- a duchaplnou hrou a svou znamenitou technikou všude velké sensace. Mimo to vystoupila též v saloně kněžny Rohanové v Greitzu a došla tu velké pochvaly.

— Naše krajanka, slečna Kroppova, zákyně zdejšího konservatoria, je nyní ve Lvově engažována a získala si hned po prvním svém vystoupení co „Lucia“ přízeň obecnstva. Jak se ze Lvova píše, je její hlas dosti

silný a svěží, a schopen každé modulaci. Její přednes je vřelý a srdečný, pln dramatického výrazu. Koloratura její má utěšený vzlet, a trillek její je plný a až k pianissimu dobře srozumitelný.

— Slečna Marie Müllerová, mladá altistka, druhdy zákyně Žofinské akademie a později žačka kapelníka pana Fr. Škroupa, jest u opery v Krakově engažována.

— Český kapelník v Turecku. Píše se z Cařihradu: „V Peře, předměstí to Cařihradském, provozuje od několika dní česká hudební společnost vedením jistého pana Procházky české i německé kusy s velkou mistrností. Byla to rozkoš slyšeti, jak orientalské večerní vánky hudbu vlastenskou přes Bosporus přenášejí. Pan Procházka provedl se svou kapellou několik skladeb německých; avšak i své české vlasti neopomněli tito čeští jonáci svou úctu složit a počali píseň „Kde domov můj.“ Měl jste ty turecké obličejce viděti, když tyto sladké tóny zavzněly. Páně Procházko srdce překypělo radostí a s velkým zadostučiněním jmenoval Fr. Škroupa co skladatele této „znárodnělé písně.“ Tu zavzněl náhle z davu lidí hlas a žádal si pochod Rakoczyho. Pan Procházka z nedorozumění zahrál pochod Radeckého. Všichni byli s tím spokojeni a sultan, k jehož sluchu se pověst o Procházce dostala, dal tohoto syna české vlasti k sobě povolati a kapelník došel cti, že u přítomnosti vladaře několik kusů provésti mohl.

— Pan Alex. Dreyschock dával v Petrohradě dne 17. dubna (nikoliv 10.) třetí svůj koncert a zbudil svou ohromnou ano báječnou technikou a mistrným přednesem neobyčejnou sensaci. Panu A. Dreyschocku dostalo se cti, že již po třetí účinkoval v dvorním koncertě u velkoknížete Konstantina a kněžny Heleny. Slavný týž umělec vystoupí ještě ve Vilně v koncertě, načež pak v polovici květnu do Prahy se vrátí.

— Jednota Cecilská uspořádala dne 28. t. m. čtvrtý koncert svého 20tého ročníku a zároveň stý koncert od svého trvání, v němž jsme dvě velká díla, totiž pátou symfonii od L. van Beethovena a Dettinské „Te Deum“ od Händla slyšeli. Poslední dílo složil Händl k oslavení vítězství císařských pluků a Angličanů pod Jirím II. nad francouzským vojskem pod Ad. Moricem Noaillesem u Dettingu dne 27. června 1743. Partituru téhož díla objednal si horlivý pan ředitel F. Apt z Angličan. Händlovo „Te Deum,“ ježto ze 14 malých částí sestává, vyniká krásnými, mohutnými sbory, v nichžto kostelní sloh a slavnostní vážnost patrně se jeví. Pan Appé co nejstarší člen jednoty Cecilské a slečna Schmidtova provedli svoje sola v Te Deum výborně, neméně zasluhují pochvaly výtečný pan Dolenský a p. Ouvalský, členové orchestru stav. divadla, kteřížto těžké své úloze v solách pro dechové plechové nástroje úplně dostali. V duchaplné symfonii, v nížto 20 prim a 20 sekund houslí, 12 viol, 10 cell a 10 kontrabassů účinkovalo, předčil Beethoven sám sebe; neboť líčí tu tak svěžími, tak mohutnými barvami vnitřní boj, že nelze nic podobného v celé literatuře hudební naleztí. Vážený a

horlivý pan ředitel Apt, jemužto zásluha náleží, že skladby Rich. Wagnera nám první předvedl, byl hlučným potleskem přivítán a vavřínovým věncem obdařen. Provedení obou skladeb bylo neúhonné a svědčilo o velké snaze, jakouž už po 20 let výtečný ředitel při tomto spolku na jevo dává. Návštěva byla navzdor špatnému počasí dost četná.

— Koncert nestora českého zpěvu, p. Karla Strakatého, bude se dne 6. května 1860 ve 12 hodin v poledne v sále Žofinském odbývali. I. oddělení. 1. Liedes-Freiheit, sbor od Marschnera. 2. Národní písně: a) Ruské „Oj nechody Hrycu,“ „Oj bida bida,“ b) Srbské „Devojčica ruku brala,“ „Mila moja, mila moja,“ c) Polská „Kochanko moja,“ přednese Karel Strakatý. 3. Deklamace, přednese paní Burgrafová. 4. Das Bewusstsein, píseň od Lachnera, s průvodem lesního rohu, přednesou páni Reichel a Janatka. 5. „Les Echos,“ pour le Violon par H. Léonard, přednese mladistvý virtuos Jan Hřímali, žák konservatoria. 6. „Andreas Hofer,“ píseň od H. Neeba, přednese Karel Strakatý. Druhé oddělení. 1. Smíření, sbor od Dr. Tragyho. 2. a) „Bože můj, otče můj!“ staroslov. píseň, b) „Aj! čo by bola drobná jetelička,“ slovenská píseň; c) „Koulelo se, koulelo,“ „Kdyby moje milá,“ české národní písně, přednese Karel Strakatý. 3. Písně přednese pan Reichel. 4. Deklamace od A., přednese paní Burgrafová. 5. a) Ženuška, od Jelena. b) Kde domov můj? od F. Škroupa, přednese K. Strakatý. Paní Burgrafová, pak kapelní mistr pan Tauwitz, páni Reichel, Janatka, Hřímali, Procházka a Slánský budou v nadřecných solových číslech, ve sborech pak mnozí páni ochotníci laskavě spoluúčinkovati.

— Koncert ku prospěchu soukromého spolku k podporování podomních chudých, jenž se v neděli dne 29. dubna v sále na Žofině odbýval, došel vedením pana ředitele Bed. Kittla velmi příznivého výsledku. Slyšeli jsme novou ouverturu do C od velenadaného Alojse Karla, žáka konservatoria a novou koncertní ouverturu od zdatného skladatele Viléma Blodka, z nichžto první mnohými zajímavými ano genialními tahy vyniká; avšak co do jasnosti myšlenek jaksi jemným závojem nejistoty obestřena jest. Nic méně osvědčil v ní mladistvý skladatel velký talent a značnou znalost v instrumentaci. Overtura p. V. Blodka je záslužná práce dobře a zajímavě zosnovaná a zpracovaná. Forma je okrouhlá a instrumentace efektní a bohatá a nemine se při dobrém provedení žádoucího účinku. Mimo to přednášel chovanec konservatoria Karel Wien adagio a rondo pro housle z 4tého koncertu od Ferd. Davida a podal důkaz o výtečné metodě pana prof. Mildnera. Vážený pan prof. Jul. Pišarovic písal na klarinet krásný a zajímavý koncert od Grusella s obvyklou mistrností a došel nesmírného potlesku. Slečna Luccova zpívala dvě písně od Lindblata a Schuberta s citem a výrazem a není pochybnosti, že i v tomto oboru skvěle si počínati bude. Konečně přednášela paní Freyova dvě deklamace od Seidla a Safira velmi živě a významně. Všichni spoluúčinkující byli hojným potleskem odměněni. Orkestr držel se velmi statně. J. V. arcivévoda František Karel poctil koncert svou přítomností.

Hudební literatura. Dnes vyšel druhý sešit „Záboje,“ sbírky původních českých čtvero-
zpěvů, obsa-

hující čtyry kvarteta od M. Nováčka, V. Zavrta, Fr. Suchánka a Em. Vašáka, z nichžto poslední „Nevěrný milý“ při provedení v zdejší zpěv. spolku pochvaly došedši opětováno býti muselo. Upozorňujeme důtklivě všechny zpěv. spolky a zpěvumilovné společnosti na venkově na toto podniknutí, podotýkajíce, že jen hojným odbíráním „Záboje“ sbírce této ještě výdatnějších sil a rozkvětu se dostane. Přitom vyzýváme uctivě všechny československé skladatele na Moravě, Slezku a Uhersku, by nám své nové práce v oboru tomto pod adresou „Redakci Dalibora v Praze“ franko zaslali, aby „Záboj“ tím větší všestrannosti došel. Ku konci téhož týdne vyjde poslední sešit „Varyta a Lyry“ od J. L. Zvonare, obsahující písně pro jeden hlas s průvodem piana. Sešit zavírá v sobě 6 písní: Vojín kmet. — Sirotek, text od J. Picka. — Píseň Klary z Hrobníka od K. Sabiny. — Lidští věkové od J. Marka. — Otčina od Anny Sázavské a Pozdravení od Herloše. Písně tyto jsou velmi zdařilé, hlubokým citem a národním duchem vynikajíce.

(V. M. V.) **Z Budějovic.** (Čtvero-
zpěvy. — Kostelní hudba a p. Eil. — Zkoušky žáků hud. školy. —
Skladby česk. skladatelů.) Hudba a zpěv u nás utěšeně rozkvítá. Zpěv pěstují hlavně zdejší zpěvácký spolek a čekatelé učitelství. Tak poctil zpěvácký spolek zastaveníčkem zdejšího pana presidenta barona Josefa Schrenka k jeho jmeninám, co zatím téhož večera čekatelové učitelství důstojnému p. Josefu Kautzovi šest sborů k oslavení jeho jmenin přesně zapěli. Přednesli „Prání“ od Škroupa, „Láska synovská“ a „Čestí manové“ od Jelena, pak německé sbory od Srdinka, E. Tittla a Grusse, z nichžto zvláště „Láska synovská“ a „Schifferlied“ od Tittla vynikly. Co do hudby kostelní slyšeli jsme na sv. Josefa od čekatelů mši od Haslingera, kteráž však s úspěchem se nepotkala. Při tom provedeny byly „Pater noster“ a „Ave Maria,“ čtvero-
zpěvy, které nadaný skladatel pan Jos. Eil důst. panu J. Kautzovi věnoval. Pan Eil pracuje nyní na čtvero-
hlasé mši, kterouž prý tiskem vydá. Dne 2., 3. a 4. dubna odbývaly se zkoušky chovanců zdejší hudební školy. Při zkoušce začátečníků vyznamenala se malá B. Škerlova, v koncertní produkci vyznačila se slečna A. Merbellerova neúhonným přednesem karnevalu Benátského, souvenir de Bohéme, pak skladeb od Tedesca a J. N. Hummla. Sl. Marie Hannova přednesla na piano velké Trio od Schuberta, sl. Kl. Teichmannova Trio (op. 97) od Beethoyena a koncert Es-dur od Moschelesa výborně co do pojmutí i technického provedení; dále provedla sl. Anna Karberova správně grand duo pro piano a cello od L. Jansy. Chvalné zmínky zasluhují slečny Ot., Anna a Emma Knappova, ježto obtížné své partie nad očekávání výtečně provedly. Těší nás velice, že naše zpěvné Česky tak velice prospívají a k sourodné hudbě Inou. Velkou pochvalu zasluhuje zvláště ředitel ústavu pan Novotný a páni učitelové, kteříž vytrvalou snahou k úspěchu chovanců mnoho přispěli. Ku konci vyslovujeme toliko přání, by se tu nějaký koncert s chovanci uspořádal a aby se přednášely více skladby

domácích komponistův, na př. od Dreyschocka, W. H. Veita, Ch. Wehle, Kuhe, V. Grafa, Bed. Šimáka, Bergmanna, V. Tomáška atd.; neboť jen tím získati si možná zásluhy o rozkvět domácí hudební literatury.

(V. N. V.) **Z Jindřichova Hradce.** (Akademie. Gymnasium.) Cestuje 31. března skrze Jindřichův Hradec, na pozvání jsem přítomen byl a akademické produkci, již byli gymnasisté tamní pod vedením p. prof. Českého a p. Chabry, učitele na dívčí škole uspořádali. Předneseno bylo čtvero sborů, dvě básně, česká a německá, deklamovány ode dvou septimistů, velice se líbily, obzvláště česká: „Oběšenec,“ kteroužto dutý hlas řečníka jakýmsi hrobovým nádechem přioděl. Všecko však převýšila píseň: „Tážete se, proč jsem Slovan,“ od Soukupa, s průvodem 2 houslí, flétny a violonu s doplňovacím korem. Solista, žák nižšího gymnasia, čistým hlasem a krásným a cituplným přednesem potlesku si dobyt. Píseň ta se na žádost opětovala. Velmi příjemně jsem byl dojat touto písní a neméně silněji potvrdilo se mé dávné přesvědčení, že hudbou a zpěvem nejoutlejší cit se budí a vzdělává, obzvláště však cit vlastenecký. Náš jest zpěv, naše jest hudba. Uznávajíce snahu a přičinění pp. učitelů zpěvu i hodné prospěchy žactva gymnasia Jindřichohradeckého, nemůžeme opominouti, upozorniti a pobídnouti, by se lépe přihlíželo na větší živost a precisi v přednesu.

(K. A.) **Z Hlinska.** (Kostelní hudba. Varhany. Hudebnický spolek.) Musíme uznati snahu zdejšího pana ředitele kůru o zvelebení hudby kostelní v městě našem. V tak namnoze nepříznivých okolnostech přec mnohdy jsme svědkové příznivých výsledků. O svátcích velikonočních byla na hod Boží provozována velká mše Führe rova do C-dur, za graduale vložen výtečný čtverozpěv „Otče náš!“ od proslulého Tomáška, při offertorium zpíván trojzpěv. Hlavně pak čtverozpěv Tomáškův výborně proveden byl. Odpůldne slyšeli jsme pěkné Schidermayerovy nešpory. I v pondělí provozována zpívána mše od Bühlera do B-dur. Vložený čtverozpěv: „Mocný pane“ a Naukeův trojzpěv zastupovaly graduale a offertorium. Provedení skladeb těchto bylo namnoze uspokojivé, hlavně pak špatný stav varhan našich vadil dokonalému celku, ač se zručnému varhaníku viny přičísti nemůže. Konečně přec učiněn rozhodný krok k opravě zdejších varhan. K tomu cíli potřebné peníze jsou již téměř pohromadě. Doufáme, že se co nejdříve k nutné opravě této přistoupne, neboť den co den stává se nutnějším. Zdejší hudebnický spolek činí řádné zkoušky. Dle doslechu odebeře se v květnu do Pruska. Nepodobá se nám však, že by bylo Prusko zem hudebnictvu tak příznivá. Končice zprávu svou musíme podotknouti, že by žádoucí bylo, kdyby se zdejší minulého roku tak rozkvétající čtverozpěvné zábavy obnovily, hlavně pak nyní, když nám statný „Záboj“ slibuje nové hřivny ze zpěvného lůna našeho hudebního národa podávati, když bysme mohli v pravém smyslu slova věčně mocnými, jarymi zpěvy českými okřívati. Doufáme, že zdejší hudebníci i hudebmilové vykonají, co vykonati třeba k cíli onomu.

— **Z Nové Paky.** (Zpěvácký spolek.) Konečně dočkáme se i u nás zpěváckého spolku. Zdejší pěstitelé a milovníci zpěvu zadali o dovolení k založení takého spolku a lze se nadíti, že žádost ta bude povolena; neboť zpěv kostelní i světský tímto krásným podniknutím rozkvete. Jak se dovidáme, bude ředitelem pan Čížek a jemu po boku bude státi chvalně známý pan Jodas. Zdař Bůh tomuto podniknutí. — (Několik dní později.) Tyto dni odbýval zdejší zpěv. spolek svou první produkci. Slyšeli jsme české čtverozpěvy: Česti hudebníci od Krska. — Plaché dívčiny od V. Horáka. Píseň Čecha a V lese od Fr. Škroupa v zdařilém provedení a lze se nadíti, že pod obezřelým řízením pana Čížka brzy zdejší spolek vynikne a zvláště české čtverozpěvy pěstovati bude. Nedávno dostalo se mi do rukou psaní ze St. Louis v Americe, svědčící o snaze a působení tamějších Čechů. Mezi jiným obsahovalo psaní následující zajímavou novinku: „V zdejších českých politických „Národních Novinách,“ jejichžto redaktor Jan Bolemil Erben jest a kteréz v každou sobotu po archu ve velkém formátě vycházejí, čtli jsme s potěšením o slovanské kadrille od Lud. Procházký, která se s velkou pochvalou v sále na Žofíně v Praze provozovala. O jak rádi slyšeli bysme též tyto slovanské zvuky z naší vlasti. Než prozatím není možná nám toho dosíci. Místo budby bavíme se zde čtením romanu „Slepá paní“ od Bedř. Mosera, jež zdejší „Národní Noviny“ přinášejí!“ — Podivná věc! Co pak se čeští hudebníci též v Americe nenacházejí? O zajisté! Zapomínají však v dále na národní vlastenecké zvuky.

Jan Novopacký.

Paříž. Na Wagnerově operě „Tannhäuser“ pilně se překládá. Překlad obstarávají pan E. Roche, mladý hudební referent a zpěvák Lindau pod dohlídkou skladatele samého.

(O. Z.) **Videň.** (Slovanská beseda). Ve čtvrtek dne 26. dubna uspořádal horlivý a chvalně známý skladatel pan Fr. Pivoda v sále „u velkého čížka“ hudební akademii ku prospěchu schudlých Horvatů. Sbory, dva srbské od L. Gaje a jeden český od Fr. Pivody byly ohnivě a s výrazem předneseny. Dále vyznačil se pan Zinke výtečným přednesem na harmonium a pan Steingruber zdařilým a cituplným provedením sola pro housle a oba byli hojným potleskem odměněni. Pan Fr. Pivoda přednášel čtyry své české písně, z nichžto některé u Rob. Veita v Praze vyšly a osvědčil svým cituplným přednesem, že jest výtečný tlumočník českých písní. Obecnostvo, mezi nímž se mnoho jinochů v slovanském kroji nacházelo, odměnilo spoluúčinkující hojnou pochvalou.

L i s t á r n a.

Panu K. A. v H. Uživeme obou povídek. Panu Hr... v K. Skladby Vaše prozrazují nadání; pošlete nám nějaké jiné — pro pianisty vděčnější. Panu P. J. L. ve V. Díky za články. Panu Fr. Such. v Drážďanech. Díky! Uživeme všech. Panu R. v Táboře. Rozhodneme co nejdříve nad Vaší prací.